

Binnenstedelijke herontwikkeling, grondgevoelige gebiedsontwikkeling?

Sanne Holtslag-Broekhof

HERSTRUCTURERING

ARBEIDERS
WIJKEN

VOOR

VILLA'S

Loesje

Postbus 1046 6801 BA, Arnhem www.loesje.nl deventer@loesje.nl

WAGENINGEN UNIVERSITY

kadaster
feitelijk verrassend

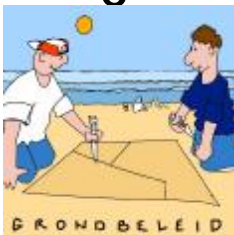
Deze presentatie

Hoe kunnen gemeentes omgaan met particulier grondeigendom bij binnenstedelijke herstructurering?

1. Gedrag en belangen particuliere eigenaren

2. Strategieën van gemeentes

Verschillende actoren

Eigenaren	Initiatoren
Vastgoed exploitanten	Vastgoed exploitanten
Woningbouwcorporaties	Woningbouwcorporaties
Bedrijven/organisaties	Projectontwikkelaar
Particuliere eigenaren	Gemeentes
Particuliere huurders	Provincies
Sociale huurders	Waterschappen
...	...

Interviews, akteonderzoek, plan & bestuurlijke documenten,
transactieonderzoek

Binnenstedelijke herontwikkeling is complex

- Verschuiving van uitleg naar binnenstedelijke herontwikkeling.
- Versnipperd grondeigendom, sociale en juridische complexiteit.

“Binnenstedelijke herontwikkeling is in veel gevallen het gevolg van verwervingsmogelijkheden. Met andere woorden, de locatie en het plan worden vaak bepaald door de percelen die kunnen worden verworven.”

(Buitelaar, Segeren, Kronberger, 2008)

- Stedelijke grondprijzen, bestemmingswinst klein of afwezig
- Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing – tot 2014

Gedrag en belangen van particuliere grondeigenaren

Mensen komen op voor hun eigen belang

- Zo goed mogelijke deal
- Vooruitgang t.o.v. bestaande situatie
- Geld kan vaak compenseren voor nadelen op ander gebied.

Tot zover gedragen mensen zich volgens de klassieke economische gedragstheorieën.

Maar gedrag wordt ook beïnvloed

Studies individueel economisch gedrag pas sinds jaren '60

- Optimisme over de toekomst
- Overmoedigheid
- Verlies mijddend
- Gevoel van (on)eerlijkheid/gerechtigheid
- Gemakzucht -> 'niets doen' optie
- ONZEKERHEDEN -> Risico -> Verwachtingen
- Invloed omgeving
- Vertrouwen

Samengevat:

- **Bounded Rationality**
  - Complexiteit en onzekerheden
- **Bounded Willpower**
  - Verlies mijdend
  - (on)eerlijkheid
  - Overmoedigheid & optimisme over de toekomst
- **Bounded Self-interest**
  - Wederzijds altruïsme

Invloed van instituties

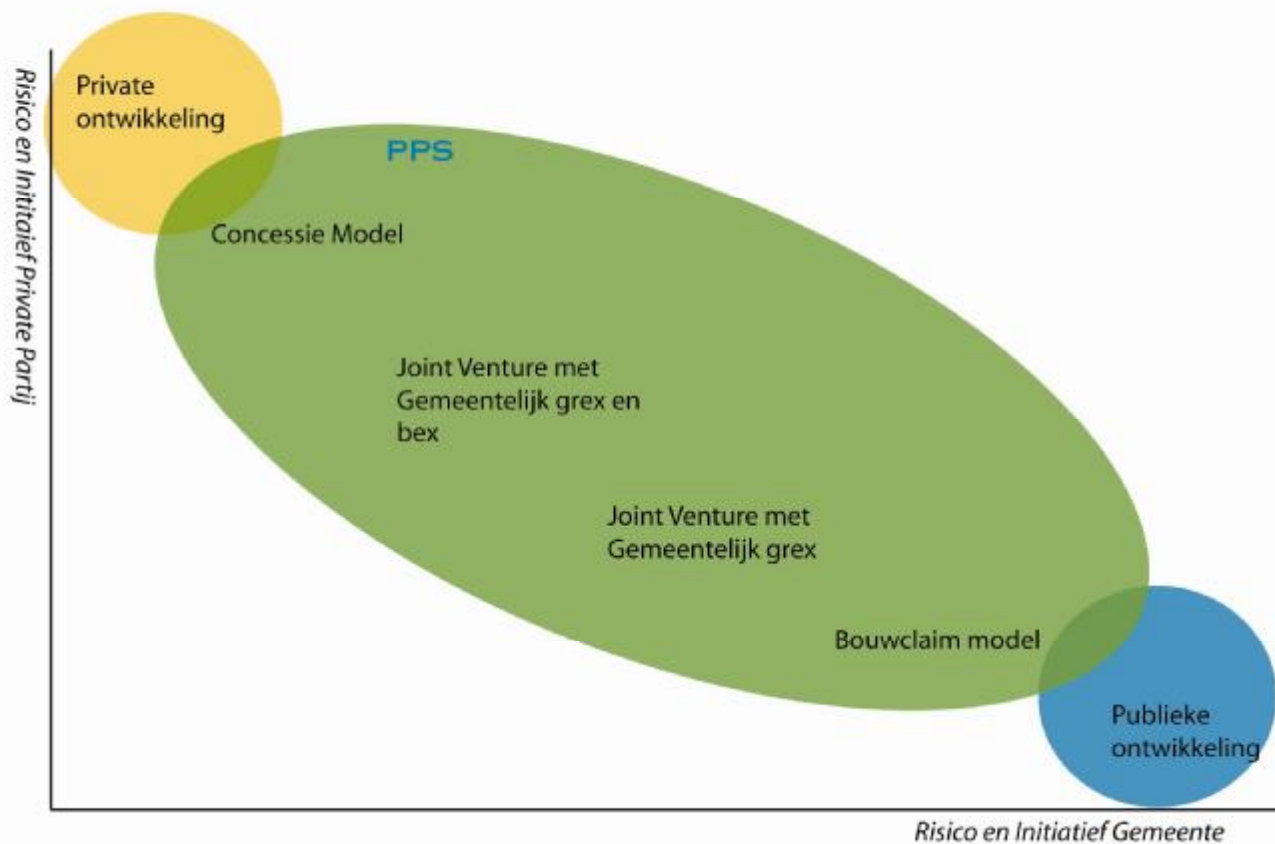
- Planning en grondbeleid instrumentarium
- Economisch systeem
  - Banken
  - Hypotheekstelsel
- Planningscultuur
- Politiek

Strategieën van gemeentes

Vormen Gemeentelijk Grondbeleid

Gebaseerd op Van Lemmen, 2011 en Handreiking grondbeleid voor raadsleden Ministerie van BZK

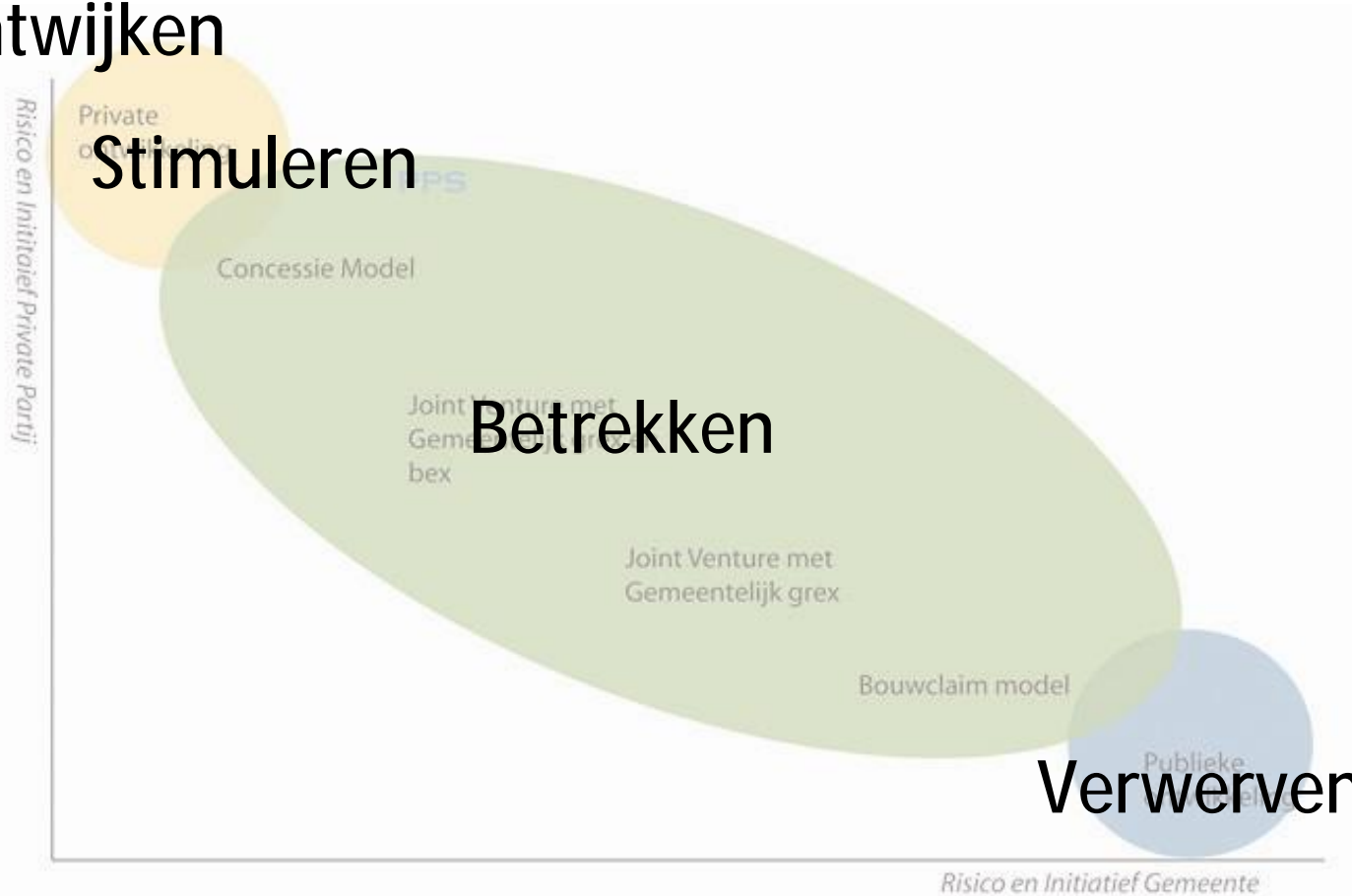
Vier manieren om met particulier bezit om te gaan

Ontwijken

Stimuleren

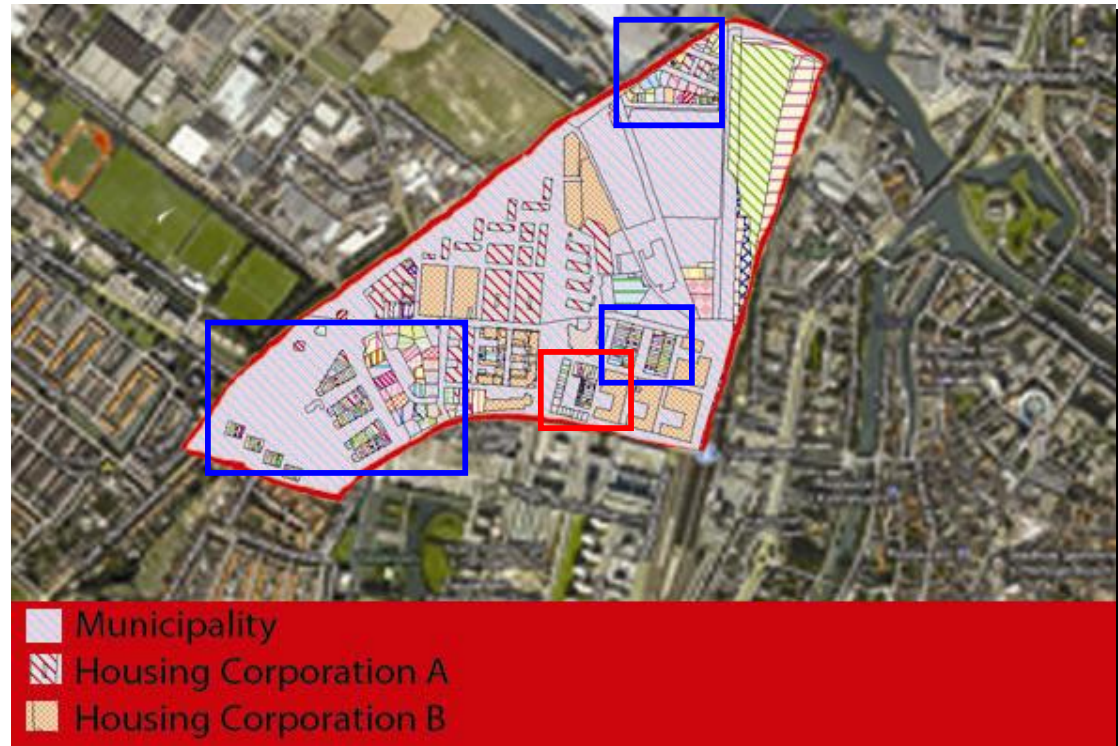
Betrekken

Verwerven

Ontwijken

Gefaseerde herontwikkeling in
Boschveld, Den Bosch

WAGENINGEN UNIVERSITY

kadaster
feitelijk verrassend

Verwerven

Herstructurering in de Rijnboog,
Arnhem

Rijnboog Arnhem

WAGENINGEN UNIVERSITY

kadaster
feitelijk verrassend

Stimuleren

Deltadeals in de Rivierenwijk, Deventer

rivieren
W!RK

WAGENINGEN UNIVERSITY

kadaster
feitelijk verrassend

Betrekken

Stedelijke Herverkaveling in Voorstraat, Dordrecht

WAGENINGEN UNIVERSITY

kadaster
feitelijk verrassend

Vergelijking vier benaderingen

Aanpak	Instrumentarium	Typering	Landelijk Frequentie	Stedelijk Frequentie
Ontwijken	n.v.t	Traditionele gebiedsontwikkeling stedelijk	Laag	Hoog
Verwerven	Aankoop, onteigening & WVG	Traditionele gebiedsontwikkeling landelijk	Hoog	Laag
Stimuleren	Subsidies, belastingen, regelgeving (Investeringszone, TIF, Leegstandsverordening, uitruilbare ontwikkelrechten)	gebiedsontwikkeling 2.0 uitnodigingsplanologie	Gemiddeld	Laag - Gemiddeld
Betrekken	Herverkavelen, CPO, Particulier beheer, VVE	gebiedsontwikkeling 2.0 Organische ontwikkeling	Gemiddeld	Laag

Omgang met private eigenaren

Aanpak	Tempo	Betrokkenheid inw.	Flexibiliteit	Kosten
Ontwijken	Snel	Laag	Laag	Laag
Verwerven	Laag	Laag	Hoog	Hoog
Stimuleren	Gemiddeld	Hoog	Hoog	Laag
Betrekken	Gemiddeld	Hoog	Hoog	Laag

Conclusies

- Nu: Vooral ontwijken, minder stimuleren, betrekken en verwerven
- Risico verwerving binnenstedelijk is hoog
- Stimuleren en betrekken zinvol, ook voor ontwikkelaars
- Particulieren staan open voor verbeteringen aan hun leefomgeving
- Gemeenten (te?) voorzichtig met particulier eigendom
- Weinig gebruik van combinatie strategieën
- Plannen nog te vaak gezien als 'heilig' en enige oplossing

Hoe omgaan met particulier eigendom?

- Goede voorbereiding. Analyse gebied & eigendom
- Verdiep je in belangen eigenaren
- Mensen zijn verlies mijdend: 1 op 1 compensatie van verlies zal voelen als 'te weinig'
- 'Eerlijkheid' speelt een belangrijke rol -> Onafhankelijke partij
- Gemakzucht, initiatief zal vaak niet van particulieren komen
- Scheppen van zekerheden & hulp lange termijn denken
- Openheid over doel en voordelen (voor eigenaren zelf)

